

Henrik Heine. Književnost in umetnost sta bistvena činitelja človeške prosvete, in klasični proizvodi ustvarjajočih genijev so last vseh narodov. Zato so bili tisti pisatelji, pesniki in umetniki, ki so z ostro izraženo individualnostjo svojo vtisnili svoji dobi svoj pečat in s svojimi deli vplivali kolikor toliko tudi na svoje vrstnike, že od nekdanj »mednarodni«.

Med take pisatelje spada tudi nemški pesnik Heine, čigar stoletni rojstni jubilej so praznovali dne 3. decembra m. l.

Nemški književniki se sicer še pripravajo o tem, kdaj je bil Heine pravzaprav rojen, ali l. 1797. ali pa 1799., no, obveljati utegne poslednja letnica. Nas Nemcem ne zanima malenkostno vprašanje o pravem rojstnem letu Heinejevem, pač pa nas zanima Heine sam.

Henrik Heine je največji nemški lirik. Kar se tiče izražanja občutja, duševnega razpoloženja, se seveda niti Goethe ne more meriti z njim. Heine si je znal umetni in okorni nemški književni jezik prilagoditi tako, da mu je opeval ko glasbilo s srebrnimi strunami najnežnejša čuvstva v vseh niansah. Lahko se reče, da je ustvaril pravi lirski jezik Nemcem šele Heine. Heine ima čudovito fantazijo, bleščeč esprit, vedno svež humor in grozno satirsko žilo. Gorje mu, kogar je napadel s svojim sarkazmom! Vrhunec svojega lirskega pesnjenja je dosegel s svojo »Knjigo poezij« (»Buch der Lieder«).

Heine je velik mojster v lirsko-epskem žanru, v baladi. Tudi v tej panogi pesništva prekaša Goetheja in Schillerja.

Heine je pisal tudi prozo, pa kakšno prozo! On, po svoji pravi narodnosti Nemec, Jud, je pokazal Nemcem, kako se piše v nemškem jeziku duhovito in — pikantno.

Kako naravno, neposredno in pristno je znal Heine izliti svojo dušo v svoje verze, priča tudi to, da se z nobenim nemškim pesnikom niso skladatelji toliko pečali kakor baš z njim. Veliko njegovih pesmi je prešlo nemškemu ljudstvu v meso in kri. Takšne njegove pesmi so sedaj prave »narodne« pesmi. Heinejeve pesmi so uglasbovali: Schubert, Mendelssohn, Brahms, Rubinstein i. dr. Pravijo, da je vseh kompozicij na Heinejeve besede preko 3000.

Nemci očitajo Heineju marsikaj. Nekaterim je njegova satira prehuda in njegov sarkazem prestrupen. Ne more se tajiti, da je včasih tudi frivolna in cinična. Pa, moj Bog, kdo pa je kriv Heinejeve pereče satire? Gotovo družba, v kateri je živel, in časov duh, ki ga je izžival! Kdo pa je povzročil satire Juvenalove, če ne Rimljani sami? Kdo je izzval Gogolja »Revizorja« in Ščedrina-Saltykova klasične »Meloči žizni«? Starokopitni filistri in glupci so se še vselej križali pred satirami. Pa kaj dokazuje to? Da so jih zaslužili! Seveda ne bomo pritrdili vsaki ostri kesedi, ki jo je zapisal satirik Heine. Kdor pomisli, kaj je mož trpel zadnja leta svojega življenja v svoji »žimničasti rakvi« (Matratzengruft), ta bo lahko razumel marsikatero stran njegovega bodečega pesimizma.

Nemci Heineju tudi ne morejo odpustiti, da je bil pobegnil v Pariz ter tam prosil francosko vlado denarne podpore, katera se mu je tudi izplačevala od l. 1837. do l. 1848. Ta reč je res precej kočljiva. Novejši literati se trudijo dokazati, da Heine francoski vladi ni bil prodal svojega prepričanja in svojega rodoljubja, nego da je prejemal tako podporo, kakršno so takrat prejemali tudi nekateri španski in poljski emigranti; no, »aliquid semper haeret!« Nekoliko sence je padlo na značaj Heinejev; na njegovem nemštvu pa so zasledili nemški kritiki sumljive maroge. No, pa tudi njegovi nasprotniki mu morajo pripoznati,

da je ostal do svoje smrti zvest svojemu prepričanju. Kot pesnik je bil do konca v opoziciji proti filistrskemu toku sodobnega življenja. Mi Slovani se seveda ne vtičemo v te bolj osebne zadeve Heinejeve. Nas ne briga ne »Nemec«, ne politik Heine, ampak veliki genialni pesnik Henrik Heine. Zato je sramota, da temu umetniku-velikanu na vsej nemški zemlji še niso privoščili toliko prostora, kjer bi se mu mogel postaviti spomenik. Na njegovi gomili v Parizu in na otoku Krfu mu je postavila pokojna avstrijska cesarica Elizabeta krasna spomenika, in celo v Novem Jorku ima Heine že svoj monument, samo v svoji domovini ga še nima! . . . No v srcih svojih svobodnomiselnih rojakov, pa tudi v spominu vsch evropskih izobražencev si je pesnik Heine postavil s svojimi deli svoj spomenik sam. Vplival je svoj čas tudi na nekatere slovanske pesnike. In tudi slovenski pesniki: Prešeren, Jenko in Stritar so se bili navzeli nemara nekaj njegovega duha . . .

A. A.

Med revijami. »Slovanský přehled«. Meseca oktobra lanskega leta je izšel prvi zvezek drugega letnika te češki pisane vseslovanske revije. Vsebina mu je: Jiří Rubín, Z nové poesie chorvatské. Silvíje Stratimír Kranjčević. — Lubor Niederle, O kolébce národa slovanského. — Dr. Zofija Daszyńska, »Rolnické kroužky« v Haliči. — Adolf Černý, V udoli Resie. — Sjezdy: XI. ruský archaologický sjezd v Kijevě, Čedadský sjezd na památku Pavla Diakona, II. sjezd slovanských novinářů v Krakově. — Nadalje poroča o Id. Lepača članku v »Sborniku české společnosti zeměvědné«: Narodopisne razmere v avstrijskem Primorju,¹⁾ o Ramultovi statistiki Kašubov, prinaša dopise izmed Jugoslovanov, iz Varšave, iz Lužice in končno natančna poročila o vsem sodobnem političnem in kulturnem gibanju med Slovani. — Obseg drugemu zvezku, ki je izšel novembra meseca, pa je: S slovanske poezije. Pavla Maternová: Z ruske poezije. Aleksej Nikolajevič Apuchtin (tri pesmi, kratka karakteristika njegova). — Razprave. Lubor Niederle: O kolébce národa slovanského. (Konec.) — Adolf Černý: V udoli Resie. (Nadaljevanje.) — Sjezdy. XI. ruský archaologický sjezd v Kijevě. (Konec.) Druhý sjezd slovanských novinářů v Krakově. (Prof. Maryan Zdziechowski, Odprt list uredniku »Slovanskega pregleda«.) Po sjezdě slovanských novinářů v Krakově. Z dojmů slovanofila. Adolf Černý: František Řehoř (nekrolog znamenitemu slovanskemu etnografu, meseca oktobra umrlemu sotrudniku »Slov. pregleda«.) — Dopis iz Bolgarske poroča o finančni krizi, o jubileju znanega učenjaka Marina Drinova, o slovstvu in gledališču. — V »razgledih in vesteh« najdeš mnogo zanimivosti iz slovanske politike, znanosti in umetnosti. Nas posebno zanima naznanilo knjige Mich. Stoljarova »Étjudy o dekadentství« (Študije o dekadentstvu), Charkov 1899, in pa J. P. Roganoviča knjige: Křižanič a jeho filozofija nacionalizma (Kazan, 1899).

V razpravi »O zibelki naroda slovanskega« razmotruje prof. Niederle vprašanje, kje so imeli Slovani svoja bivališča, predno so razpadli na plemena. O tem imamo dvojno teorijo: ena jim išče prvotne evropske domovine na današnjem Ruskem, druga na Ogrskem in Bolgarskem. V rešitev tega vprašanja služijo 1. zgodovinska poročila in 2. kombinacije iz drugih virov. Ruski letopisec Nestor imenuje Ogrsko in Bolgarijo prvo evropsko domovino Slovanov, za njim kronisti poljski. Temu pa nasprotuje ne samo splošna zgodovinska in zemljepisna neverjetnost, ampak posebe še poročila Tacita, Plinija, Ptolomeja, kozmografa raven-

¹⁾ Dodani zemljevid daje Italijanom vso zemljo od Gorice tja proti Šempasu!!